

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 110/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Zsoltom Hodosim, advokátom, Veľkobláhovská cesta 6750, Dunajská Streda, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 3 Tos 1/2023 z 12. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj svojho práva slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tos 1/2023 z 12. januára 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a prikázať krajskému súdu, aby ho neodkladne prepustil z väzby na slobodu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 a ods. 2 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. b) a c) a § 127 ods. 5 Trestného zákona. Je stíhaný väzobne z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Jeho väzba začala plynúť 11. júna 2021 o 21.20 h.

3. Sťažovateľ podal 7. decembra 2022 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej rozhodol Okresný súd Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 14 T 39/2021 z 21. decembra 2022 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) tak, že ju zamietol, jeho písomný sľub neprijal a jeho väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že v jeho trestnej veci sa postupuje so zbytočnými prieťahmi, čo odôvodňuje jeho prepustenie z väzby na slobodu. Od hlavného pojednávania 31. augusta 2022 do hlavného pojednávania 1. februára 2023, teda počas obdobia 5 mesiacov, okresný súd v jeho veci nekonal efektívne. Na uvedené mal prihliadnuť aj krajský súd a prepustiť ho z väzby na slobodu.

6. K uvedenému dopĺňa, že väčšina dokazovania v jeho trestnej veci ešte nebola vykonaná a ak okresný súd bude aj naďalej postupovať podobným tempom či rýchlosťou, tak vo väzbe bude ešte najmenej ďalší rok.

7. Sťažovateľ ďalej pred ústavným súdom namieta, že uznesenie okresného súdu bolo vydané novou zákonnou sudkyňou. Zmena v osobe zákonného sudcu bola „vybavená“ až po rozhodnutí o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Nová zákonná sudkyňa pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu odkazovala na dôkazy, ktoré pred ňou neboli vykonané ani prečítané.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj svojho práva slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením.

III.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru:

9. Sťažovateľ v tejto časti svojej ústavnej sťažnosti namieta, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho argumentáciou o neefektívnom postupe okresného súdu v jeho trestnej veci.

10. Ústavný súd na úvod konštatuje, že sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti bližšie nešpecifikoval konkrétne právo podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru, ktorého porušenie namieta. Tvrdenie sťažovateľa o tom, že v jeho veci vznikajú prieťahy (nepostupuje sa v nej s osobitnou starostlivosťou, pozn.), ktoré opodstatňujú jeho prepustenie z väzby na slobodu, spadá pod čl. 5 ods. 3 dohovoru, v zmysle ktorého každý, kto je pozbavený osobnej slobody v súlade s ustanovením čl. 5 ods. 1 písm. c) tohto článku, má právo, aby jeho vec bola prejednaná v primeranej lehote, alebo byť prepustený počas konania. Bez ohľadu na uvedené možno uzavrieť,

že štandardy čl. 5 ods. 3 dohovoru v spojení s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sú pokryté aj čl. 17 ústavy, a tak neúplné, resp. nesprávne označenie relevantného ustanovenia dohovoru sťažovateľom nebráni ústavnému súdu v prieskume ním vznesenej námietky.

11. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 5 ods. 3 dohovoru sa pri obmedzení osobnej slobody jednotlivca musia konať okrem existencie dôvodného podozrenia a existencie konkrétneho väzobného dôvodu, ktorý je relevantný a dostatočný, presvedčiť aj o tom, že v trestnej veci sa postupuje s „osobitnou starostlivosťou“ (rozsudok vo veci Buzadji proti Moldavskej republike z 5. 7. 2016, sťažnosť č. 23755/07, bod 87 a tam citovaná judikatúra). Uvedené je potrebné vyhodnocovať nie abstraktne, ale s ohľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu (*ibid.*, bod 89).

12. Aj ústavný súd stabilne judikuje, že v prípade dlhšie trvajúcej väzby musia byť pre jej ďalšie trvanie splnené štyri podmienky. Musí existovať po formálnej stránke uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie, s tým, že tento skutok musí napĺňať znaky niektorého trestného činu. Ďalej musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1, resp. 3 Trestného poriadku. Napokon musí byť splnená podmienka, aby orgány činné v trestnom konaní, resp. súd vo veci samej postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (III. ÚS 29/2015, II. ÚS 200/2019).

13. Právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy môže byť totiž porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (II. ÚS 55/98).

14. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že v jeho trestnej veci sa s osobitnou starostlivosťou nepostupuje, a preto ho mal krajský súd prepustiť z väzby na slobodu. Konkrétne poukazuje na obdobie od 31. augusta 2022 do 1. februára 2023.

15. Krajský súd k tejto námietke sťažovateľa v napadnutom uznesení uviedol (s. 11 a nasl.), že 31. augusta 2022 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, na ktorom bolo vykonané dokazovanie. Dňa 5. októbra 2022 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu nedostavenia sa svedkov odročené na 2. november 2022. Dňa 2. novembra 2022 bolo vykonané hlavné pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu neustanovenia sa predvolaných osôb odročené na 7. december 2022 (neustanovili sa obžalovaný, jeho obhajca, poškodení, svedkovia, znalci a tlmočník – u sťažovateľa a jeho obhajcu nebola dodržaná lehota 5 dní na prípravu, pretože súdny spis sa z krajského súdu vrátil 27. októbra 2022). Dňa 5. decembra 2022 bolo hlavné pojednávanie nariadené na 7. december 2022 odročené na 1. február 2023 z dôvodu zmeny zákonného sudcu.

16. Krajský súd ďalej poukázal na to, že 29. septembra 2022 podala zákonná sudkyňa námietku zaujatosti, o ktorej rozhodol krajský súd 6. októbra 2022. Dňa 1. decembra 2022 bolo trestná vec sťažovateľa pridelená na prejednanie novej zákonnej sudkyňi. Dňa 7. decembra 2022 podal sťažovateľ žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej bolo rozhodnuté uznesením okresného súdu a napadnutým uznesením.

17. Sumarizujúc už uvedené, krajský súd konštatoval, že od augusta 2022 okresný súd nariadil celkom štyri hlavné pojednávania, rozhodoval o žiadostiach sťažovateľa o prepustenie z väzby

na slobodu a taktiež bolo rozhodované o námietke zaujatosti. Postup orgánov činných v trestnom konaní, zohľadňujúc už uvedené, nebol podľa krajského súdu poznačený zbytočnými priet'ahmi, pričom okresný súd koná od podania obžaloby plynule. Úvahy s'ťažovateľa o tom, že hlavné pojednávanie bude potrebné vykonať znova z dôvodu zmeny zákonnej sudkyne, sú predčasné, keďže s'ťažovateľ sa nevyjadril k otázke zmeny samosudcu v zmysle § 277a Trestného poriadku.

18. Z citovaných záverov napadnutého uznesenia sa ústavný súd presvedčil, že krajský súd relevantným spôsobom reagoval na námietku s'ťažovateľa o postupe okresného súdu v jeho trestnej veci. I keď postup okresného súdu nemožno s ohľadom na už opísanú chronológiu považovať za úplne plynulý, uvedené bolo spôsobené objektívnymi okolnosťami ako nedostavenie sa svedkov na hlavné pojednávanie či predloženie súdneho spisu krajskému súdu na rozhodovanie o vznesenej námietke zaujatosti a taktiež zmenou zákonného sudcu. Ústavný súd súhlasí so s'ťažovateľom, že zodpovednosť za takéto predĺženie konania nemôže znášať on ako obžalovaný, zároveň však dopĺňa, že objektívne predĺženie konania nemožno bez ďalšieho pripísať ani na zodpovednosť konajúceho súdu. Z prehľadu úkonov spísaného v napadnutom uznesení, ktorý s'ťažovateľ nespochybňuje, nemožno dospieť k záveru, že postup okresného súdu by bol natoľko neefektívny, aby po prípadnom prijatí ústavnej s'ťažnosti mohol ústavný súd dospieť k záveru o porušení označených práv s'ťažovateľa.

19. Uvedené konštatovanie však nezabavuje okresný súd povinnosti konať v trestnej veci s'ťažovateľa s osobitnou starostlivosťou. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že trestnú vec s'ťažovateľa totiž nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za obzvlášť právne či fakticky zložitú. Zároveň konajúci súd má k dispozícii prostriedky podľa Trestného poriadku na zabezpečenie účasti predvolaných osôb na pojednávaní.

20. Ak by sa s'ťažovateľ v budúcnosti domnieval, že v jeho trestnej veci sa po zmene zákonného sudcu nepostupuje s osobitnou starostlivosťou (ako to aj sám očakáva, pozn.), môže túto námietku vzniesť opätovne pred všeobecnými súdmi a následne aj pred ústavným súdom.

21. V dôsledku už uvedeného bolo potrebné túto časť ústavnej s'ťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy:

22. Ústavný súd konštatuje, že s'ťažovateľ vo svojej ústavnej s'ťažnosti bližšie neobjasnil, akým spôsobom by malo napadnutým rozhodnutím dochádzať k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

23. K porušeniu označeného práva dochádza v zásade postupom konajúceho súdu, nie jeho konkrétnym rozhodnutím. Navyše, s'ťažovateľ v tomto smere označil napadnuté uznesenie, ktorým sa rozhodovalo o jeho s'ťažnosti proti uzneseniu okresného súdu (rozhodovanie o väzbe), nie postup okresného súdu v konaní na podklade obžaloby (rozhodovanie o trestnom obvinení).

24. Na základe uvedeného možno konštatovať, že medzi základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a sťažovateľom napadnutým uznesením neexistuje príčinná súvislosť (pozri aj I. ÚS 537/2020 a tam citovanú judikatúru).

25. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

26. Sťažovateľ napokon v tejto časti svojej ústavnej sťažnosti namieta, že v jeho veci rozhodovala nová zákonná sudkyňa, ktorá v rozpore so zákonom v odôvodnení uznesenia okresného súdu odkázala na dôkazy, ktoré pred ňou neboli bezprostredne vykonané, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu jeho práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

27. Ústavný súd k tejto námietke na úvod konštatuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa na konanie o väzbe nevzťahuje, pretože takéto konanie nie je rozhodovaním „o trestnom obvinení“ a ani konaním o právach alebo záväzkoch občianskoprávného charakteru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru (I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07, III. ÚS 101/2013).

28. Rovnako je zo strany ústavného súdu potrebné poukázať na skutočnosť, že sťažovateľ síce namieta porušenie svojho práva na zákonného sudcu, zároveň však konštatuje, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu rozhodla nová zákonná sudkyňa. Spôsob pridelenia veci novej zákonnej sudkyňi ani jej prípadnú nezaujatosť či nestrannosť sťažovateľ nijakým spôsobom nespochybňuje.

29. Odhliadnuc od uvedeného, ústavný ďalej súd konštatuje, že sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti bližšie neobjasnil, prečo by zákonný sudca rozhodujúci o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nemohol vo väzobnom rozhodnutí odkázať aj na dôkazy, ktoré neboli pred ním vykonané.

30. Sťažovateľ v tejto súvislosti odkázal na § 2 ods. 19 Trestného poriadku, v zmysle ktorého pri rozhodovaní na hlavnom pojednávaní, na verejnom zasadnutí alebo na neverejnom zasadnutí smie súd prihliadnuť len na tie dôkazy, ktoré boli v tomto konaní vykonané, ak zákon neustanovuje inak. Z označeného ustanovenia Trestného poriadku ním formulovaná požiadavka nevyplýva.

31. Ústavný súd vníma námietku sťažovateľa o dôležitosti zabezpečenia tzv. bezprostrednosti, tá sa však v zásade vzťahuje na konanie a rozhodovanie vo veci samej (rozhodovanie o trestnom obvinení) a je potrebné posudzovať ju s ohľadom na konkrétne okolnosti danej veci (pozri rozsudok Svanidze proti Guzínsku z 25. 7. 2019, sťažnosť č. 37809/08, bod 32 a nasl. a tam citovaná judikatúra).

32. Z uvedených dôvodov bolo potrebné aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

33. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 16. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu